

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני הפאכע באגדע ובערל פלאנץ

גליון מס' 563

ראש השנה

התשפ"א

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"ג שאול בן סלביה ע"ה | לע"ג יצחק בן שרה ע"ה | לע"ג יוסף בן מרסל ז"ל | לע"ג ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

ד' אמות של הלכה

בימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, שנת ה'תשס"ז, עצר העולם היהודי את נשימתו. קברניט ממלכת התורה, מרן זיע"א, הובהל לבית החולים. מצב בריאותו הידרדר לכדי סכנה, רופאים בכירים שהובהלו אל מיטת חוליו החליטו פה אחד על עריכת ניתוח. באותה שעה התכנסו רבבות יהודים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, והעיתירו תפלה לרחמי שמים... "כשאבא חזר להכרתו לאחר הניתוח, טבעי היה שתיכף ידבר בענייני הלכה", מספר בנו הגאון רבי דוד יוסף שליט"א חבר מועצת חכמי התורה. "את הייסורים הקשים סבל בדומיה, והיה מסיח את דעתו בענייני הלכה. בימים שלפני הניתוח עסק בכתיבת פסק הלכה בנושא ריח המקטרת, האם יש לברך עליו ברכת הריח. רופאו האישי פרופסור יוחנן שטסמן שישב ליד מיטתו נשאל על ידו אם ריח המקטרת הוא טבעי או מלאכותי, והתבקש לספק פריטים על תהליך הייצור".

זוהי גדלותו אבא, מרן זיע"א, אשר אין לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה...

מחול לך

יהודי היה בירושלים, שסבל רבות מכאבים קשים ברגליו. הוא פנה להתייעץ ברופאים רבים, ניסה תרופות וטיפולים שונים, אבל לא נמצאה ארוכה למחלתו. בצר לו, הגיע לביתו של מרן כדי לבקש את ברכתו.

"בני, אולי עשית בעבר משהו למישהו? האם זכור לך כי פגעת אי פעם באיזה אדם?" שאל מרן לאחר ששמע את בקשתו.

היהודי דמו, וקימט את מצחו במאמץ להיזכר. "לא", הוא אמר לבסוף, "איני זוכר דבר".

אבל מרן לא הרפה. "נסה להיזכר", הוא ביקש, ולפתע האיר זיכרון ישן במוחו של היהודי. "אני זוכר כי בהיותי ילד צעיר מאוד, היה בכיתתנו ילד שמחמת העוני היו נעליו קרועות. אני הייתי בין הילדים שלגלגו עליו וצחקו למול הפיות שפערו נעליו".

"אם כן", אמר מרן, "חפש את אותו ילד ובקש ממנו מחילה".

"אבל איך אמצא אותו? הדבר היחיד שאני זוכר הוא ששמו יוסף", הביט בו מרן בעיניים חודרות ואמר: "הבט בי, אני יוסף ואני מחול לך! מחול לך! מחול לך!" אחר ברכו בברכת רפואה שלימה, ואכן הכאבים הלכו ללא שוב.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלם מאיר ואלק שלם"א

היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו!

יום ראש השנה, מכונה בתורה "יום תרועה", על שם מצות היום – מצות תקיעת שופר. טעמים רבים ניתנו לתקיעת השופר ביום זה, אחד הטעמים יובן על פי משל.

כפרי משבט נידח בדרום אפריקה, החליט ללכת לבקר בקהיר, לחזות בנפלאותיה של המודרניזציה. שבוי בקסמיה של העיר הלך ממקום למקום, ועיניו לא שבעו מן הפלאות והחידושים הרבים. מתוך מסירות לשבט, הוא לא שכח לקנות מספר פריטים, שיוכלו להביא רווחה משמעותית לאנשי הכפר, כמו למשל: פנס, מראה, עט ועוד. והנה, לפתע רואה הוא, כיצד מכבים שריפה בעיר המתקדמת. הוא החליט להתקרב למקום האירוע כדי לעמוד מקרוב על אופן הכיבוי. בדרכו הוא שומע קולות עולים ויורדים של צופרים, הנשמעים מכיוון הדליקה. סקרנותו גברה והוא החיש פעמיו לעבר המקום. כעבור מספר דקות הוא מגיע, ולתדהמתו הוא רואה כי השריפה כבתה לחלוטין. "מדהים" הרהר לעצמו, כנראה בעיר זו מכבים שריפות באמצעות צופרים. זהו חידוש נפלא, וכדאי להתעניין ברכישת מוצר יעיל שכזה, שכן בכפר שלנו פורצות שריפות רבות בעקבות החום הלוהט, ומכשיר זה יביא למהפך של ממש. הוא פנה לאחד האנשים שנקרה בדרכו ושואל, האם ניתן לרכוש צופר מסוג כזה שנשמע לפני מספר דקות? בודאי! השיבו הלה, תוכל להשיגו באחת מחנויות החשמל הפזורות בעיר. הוא לא חשב רגע נוסף, מיד נכנס לחנות החשמל הקרובה, והוסיף את הצופר המהפכני לאוסף הפריטים החדשניים שביאו מהפכה של ממש לשבט האפריקאי שלו. בגמר הטיול חזר הכפרי אל מגוריו, ומיד כינס את כל בני השבט ותיאר לפנייהם בהתרגשות את חוויותיו מן העיר, הוא הציג בפניהם את הפריטים שהביא, כשהם לא חדלים מלהתפעל מכל פרט. הם התפעלו מאד מן הפנס אשר מאיר את החשיכה בלחיצת כפתור. אף המראה התקבלה בהתלהבות ונתלתה במקום מרכזי, העט ניתן במתנה למזכיר הכפר, אך גולת הכותרת היתה הצופר. אנשי השבט לא האמינו למשמע אוזניהם, האם אתה בטוח שהצופר יוכל לכבות את השריפה? שאלו בחוסר אמון. בודאי! השיב מיודעינו בבטחון מלא, הלוא כמו עיני ראיתי זאת. הצופר הופקד אצל ראשי השבט, וכעבור מספר ימים הגיע עת המבחן. אש פרצה באחד מבתי הכפר, אלא שהפעם לא מיהרו כולם להביא שמיות ודליי מים, אלא התאספו מסביב לבית הבווער לראות כיצד יתרחש הפלא. ראש השבט הפעיל מיד את הצופר, וכולם עומדים ומצפים. כאשר ראו שהלהבות ממשיכות להתפשט החליטו שיש להגביר את עוצמת הצופר. אלא שלמרבה הפלא אף זה לא הועיל. דקות ההמתנה הבאות היו גורליות, לשונות האש הגדולות אחזו בכל כתלי הבית ושרפוהו לחלוטין. דוממים ועצובים הביטו אנשי הכפר בבית השרוף, עכשיו הבינו בדרך הקשה, כי אין הצופר מכבה שריפות, ביכולתו רק לעורר ולזרז את כולם לכבות את השריפה...

אחים יקרים! ראש השנה - יום הדין הגדול והנורא! ועל המדינות בו יאמר, איזו לחרב איזו לשלום, איזו לרעב איזו לשבע, ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמוות, מי לא נפקד כהיום הזה... "חיל ורעדה אוחזים אותנו. והנה נשמע קול השופר. חסרי הדעת תולים בו את בטחונם: הוא ישבור את הדין, הוא יכפר בעדנו. אך חכמינו מלמדים אותנו כי אין די בשופר לבדו, השופר בא להזכיר לנו משהו!

השופר זועק: קומו! תתעוררו! כי באמת אחת הבעיות הקשות ביותר של האדם היא שיגרת החיים, המונע התבוננות, ועל זה בא השופר להזכיר לנו: שפרו מעשיכם! תתעוררו לפשפש במעשים לשוב אל ה'.

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

אלול אצל גדולי ישראל

שח הרב חנניה צולק שליט"א: אני זוכר שזכיתי לראות את ה"בין אדם לחברו" של הרב שך בראש השנה. הייתי עם הרב בשנה האחרונה. ירדנו מהישיבה לפני התקיעות כדי לעשות קידוש. הוא יצא לאט, אך במדרגות הוא מיהר מאוד. שאלתי אותו: "ראש הישיבה, מה קרה?" אמר לי: "תקיע'ס, תקיע'ס!" אמרתי לו: "יחכו לך, אתה הרי מקריא לבעל תוקע", אבל הוא מיהר, ובסיבוב כמעט נפל, אמרתי לו שוב: "ראש הישיבה, אנחנו נופלים!" אבל הוא בשלו: "תקיע'ס, תקיע'ס..."

רצנו הביתה. הוא היה אז בן 103 או 104. עשינו קידוש, ואז שאלתי: "הולכים?" הולכים. הוא קם ופתאום הוא שואל אותי: "תגידי רגע, אתה אכלת משהו?" השבתי: "אני בסדר!" אך הרב שואל בנחישות: "שאלתי אם אכלת או לא אכלת", עניתי שלא, לא רציתי לשקר בראש השנה... "טוב, אז תעשה קידוש!", פקד עלי הרב. נזעקתי: "ראש הישיבה, שלושת אלפים איש מחכים בישיבה וראש הישיבה רץ כל הדרך..." ענה לי הרב בשלווה: "חנניה, תעשה קידוש!" הוא התיישב לו בנחת, כמו אחרי הטשולנט. אחר כך הלך להוציא לי כל מהמקרר מיץ ענבים, והביא עוגיות מהארון, ראיתי שאין לי כל ברירה אז עשיתי קידוש במהירות ואכלתי שתי עוגיות. אך הוא אומר לי בתוקף: "לא לא לא! תגמור את כל מה שיש בצלחת".

קשה להבין איך שהוא רץ! בנוגע לעצמו-רץ, אך כשזה נוגע לאחר... אכלתי, וכשגמרתי קמנו ללכת. הוא לקח את המחזור איתו ביד, לא השאיר את זה על הסטנדר. כשהגענו למדרגות, ביד אחת הוא החזיק את המעקה וביד השנייה עזרתי לו. ביקשתי: "הרב, תן לי את המחזור!" הוא שאל: "אתה רוצה לגנוב לי את הדמעות מהמחזור?" לא הבנתי אך מיהרתי להתנצל. באמצע המדרגות כבר לא היה לו כח, הוא נתן לי את המחזור ובשתי ידיים עזרתי לו לעלות למעלה והובלתי אותו למקומו.

אחרי שעזבתי אותו, הוא מסמן לי שאחזור וקורא לי: "חנניה, יישר כח! יישר כח!" מה יש לו בראש השנה לפני התקיעות? פחד ואימה מיום הדין ופחד מהתקיעות, ובכל זאת הוא רוצה שכולם יראו שיש לו הערכה אלי, והוא רוצה להגיד את זה בקול.

ראיתי בחוש אצל גדולי ישראל את ה"בין אדם לחברו" שלהם. דרך ארץ קדמה לתורה, אין תורה בלי דרך ארץ! אי אפשר לתאר את המידות שלו. זכיתי לשרת אותו ו"גדול שימושה יותר מלימודה". קשה לתאר כמה אתה לומד... היכן זולגות הדמעות, על מה הוא מתעכב, איך התפילה... זה לא סתם תפילה.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"את יום הזכרון הזה, יום תרועה מקרא קודש, זכר ליציאת מצרים"

מה הוא הקשר – שאל הצדיק רבי משה טייטלבוים – בעל "ישמח משה" – בין ראש השנה ובין יציאת מצרים?
אלא – תירץ הצדיק – יבואר ע"פ משל: בני עיר אחת מרדו במלכם. שלח המלך את מבחר חייליו, והללו הצליחו לדכא את המרד ולהשתלט על המורדים. כינסו החיילים את כל בני העיר בכיכר העיר, והמתינו לפסק דינו של המלך.

המלך, שהיה רחום וחנון, הורה כי מי שייכנע מיד ויקבל את מרותו יינצל מכל עונש, ואף יקבל שי נאה מאת המלך, אולם מי שיהין לעמוד במרדו יענש בכל חומרת הדין!

רבים מבני העיר מיהרו וניצלו את ההזדמנות שהעניק להם המלך, והמלך עמד בדיבורו ומחל להם ואף העניק להם מתנות, אולם אותם שנשארו במרדם ולא הסכימו לקבל את עול מלכותו עליהם, ניזונו כמורדים והושלכו אל בור הכלא לשנים רבות...

כן הוא גם הנמשל – אמר הצדיק – בראש השנה עומדים אנו כאותם בני העיר שפשעו במרידה במלכם, כי גם אנו בחטאינו מרדנו במלכנו, ועתה בראש השנה הגיע יום הדין על מעשינו, אולם הקדוש ברוך הוא, מלכו של עולם, ברחמי הרבים אומר "שובו אלי" – השב בתשובה שלימה ימחלו עוונותי, ואף יזכה להיכתב לאלתר לחיים טובים ולשלום.

מעין מאורע זה התרחש גם בזמן יציאת מצרים, כאשר בני ישראל היו שקועים במ"ט שערי טומאה, והגיע העת ליציאת מצרים – כל אותם שקיבלו עליהם עול מלכות שמים יצאו ממצרים, ואילו הרשעים שלא האמינו בה' ובמשה עבדו מתו בשלושת ימי ההגבלה. וזו הסיבה שאנו מזכירים בראש השנה את יציאת מצרים, כדי להיזכר במה שהתרחש בעת יציאת מצרים, וכדי שלא נהיה חלילה כאותם פתאים, אלא נמהר ונשוב בתשובה שלימה ונזכה לחיים טובים ולשלום.

"מלוך על כל העולם כולו בכבודך"

מפני מה אנו כופלים ואומרים: מלוך על כל העולם כולו? – שאל בעל ה"טורי זהב" – לכאורה היה לנו לבקש: "מלוך על כל העולם" ודי בכך.

אלא – תירץ הט"ז – בגמרא מובא במקומות רבים הדין ש"רובו כ"כולו", ואם היינו מבקשים "מלוך על כל העולם" בלבד, היה אפשר לטעות חלילה ולומר, שהכונה על רוב העולם ורובו ככולו.

לכן אנו כופלים ומבקשים: "מלוך על כל העולם כולו בכבודך!"

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

מחשבות של

אלול (ג)

תבונה מחודשת
זו מרגשת מאוד,

פתאום מבינים שהרצון להצליח, או כמו שאנחנו קוראים לה 'מוטיבציה', זהו בעצם משהו אלוקי, משהו הטבוע בבריאה, כח שהוא קיים בכל אחד ואחד מאיתנו. כל אחד רוצה להצליח, אנחנו לא צריכים לייצר את הרצון הזה, הוא קיים ממילא, זה משהו שנולדים איתו. וכאן נשאלת השאלה: מדוע אנו רואים אנשים עושים דבר, בקושי קמים בבוקר, ולכאורה אפילו אינם מנסים להצליח, האם הם לא נולדו עם תכונה זו? התשובה ברורה: כל אחד יש לו מוטיבציה, אנו רק צריכים לחפש היכן הוא נתקע, מה חוסם בעדו מלפרוץ ולהתקדם. כשנפנים נקודה זו, נשנה רבות בגישה שלנו בכל הנוגע לחינוך העצמי שלנו ושל הסביבה. לפעמים כשרואים אחד שחסר לו חשק ללמוד, או קושי להסתדר עם חברים, או סתם עצלן, ואז יש בנו נטייה טבעית להתחיל ולהטיף מוסר ולהגיד לו עד כמה הוא עצלן, או עד כמה הוא אוהב לריב, או

עד כמה הוא לא מעריך את התורה, ואז בדרך כלל ממשיכים בתיאורים ומשלים על מה שמחכה לזה שחושב שהוא ירוויח מזה שהוא יגדל – עצלן / שתלן / בור ועם הארץ, וזו טעות! האם יש אחד שרוצה להיות עצלן? האם יש אדם שטוב לו בזה שאינו מסתדר עם חברים? האם יש תלמיד שנהנה לא להצליח במבחנים? ברור שלא! לכל אחד הרי יש מלאך פנימי האומר לו גדל, כל אחד נולד עם מנוע פנימי של 'יצא אדם לפועלו ולעבודתו עדי ערב', גם אחד שנראה שהוא באמת לא רוצה - יש רצון, אחרת זה פשוט לא יתכן, זה נוגד את טבע הבריאה. חייבים להשקיע מחשבה ומאמץ למצוא מה הדבר החוסם בינינו להצלחה, מהו הקושי העוצר אותו מלפרוץ החוצה. יתכן שזה קושי לימודי, לעיתים זהו הפחד מכישלון, יכול להיות שפשוט חסר לנו כללי חברה, יתכנו אלף ואחת סיבות שבהן צריך להתמקד, וכשיסורו המניעים ממילא הוא יפרח ויצליח. להיפך, כל השיחות וההוכחות רק מתסכלות והורסות, משום שבתוך תוכו כל אחד יודע מה טוב ומה לא בפנימיות. כל אחד רוצה להיות טוב, להכביד בהוכחות עד כמה הוא רע זה כזריית מלח על פצעים. חשוב לציין שיש לנו אפשרות לתגבר ולהעצים את המוטיבציה האלוקית הקיימת, בידינו יכולת להעצים ולהגביר את גרעין המוטיבציה הפנימית ולהפוך אותו למנוע רב עוצמתי שיוכל אותנו לשינוי אמיתי.